

Osebna varovalna oprema na gradbiščih

Na gradbiščih se dogaja veliko različnih dejavnosti z različnih področij na istem kraju in ob istem času, kar predstavlja poseben izziv pri zagotavljanju učinkovitega in varnega dela. Delavci na gradbiščih so izpostavljeni tveganjem zaradi uporabe različnih snovi, dela na različnih nivojih, tako pod zemljo, na njej in nad njo, hkrati je prisotnih več delovnih strojev in delovnih pripomočkov.

Zagotavljanje varnosti temelji na učinkovitih organizacijskih in tehničnih ukrepih, kar pa ne zagotavlja vedno optimalne zaščite delavcev ali pa so v praksi ti ukrepi neizvedljivi oziroma onemogočajo optimalno opravljanje dela. Delavcem na gradbiščih je zato treba zagotoviti učinkovito osebno varovalno opremo, ki omogoča nemoteno in varno delo in delavca pri uporabi ne ogroža in ga ne omejuje.

Dejavnosti, ki se odvijajo na gradbiščih, lahko razdelimo glede na mesto izvajanja na tiste, ki se izvajajo pod tlemi, tiste, ki se izvajajo na tleh, in tiste, ki se izvajajo nad tlemi, torej na višini. Delodajalec mora zaposlene zavarovati

tako, da so zaščiteni pred znanimi viri nevarnosti. To stori tako, da prouči nevarnosti, ki so jim delavci izpostavljeni, in glede na te predpiše ustrezno vrsto osebne varovalne opreme. Zagotavljanje ustrezne osebne varovalne opreme pa ni dovolj, zaposlene je treba usposobiti za njeno učinkovito uporabo in izvajati nadzor nad uporabo. Dolžnost zaposlenega je, da prejeta osebno varovalno opremo uporablja in da opozori na morebitne pomanjkljivosti varovanja, kot je na primer neustrezna oprema ali oprema, ki ga pri delu ovira.

Osebna varovalna oprema je včasih lahko tudi vir nevarnosti za delavca. Zaradi uporabe čelade, varovalne obleke z dolgimi hlačami in rokavi ter zaščitnih obuval je zaposlenemu lahko zelo vroče, pride lahko do fizičnih in psihičnih poškodb, do motenj vida, gibanja in komunikacije. Te nevarnosti je treba izpostaviti na usposabljanju in delavce poučiti, kako se takim situacijam izogniti.

Posebno pozornost je treba nameniti pravilnemu izboru osebne varovalne opreme, ki nudi različne nivoje zaščite. Večje kot je tveganje, večji nivo osebne varovalne opreme je zahtevan. Pri tem pa se z zaščito ne sme pretiravati, saj če je zaščita večja, kot je potrebno, ni dobrodošla, saj taka osebna va-

Avtor:

Andraž Tancek, višji strokovni delavec

ZVD Zavod za varstvo pri delu d. d.
Chengdujska cesta 25
1260 Ljubljana Polje

Slika 1: Vrste osebne varovalne opreme (vir: www.bu.edu)

rovalna oprema navadno pomeni večje oviranje in težje delo, kar lahko vodi do večjega tveganja za zaposlenega.

Vrste osebne varovalne opreme

Vrsta osebne varovalne opreme, ki jo mora zagotoviti delodajalec, je odvisna od vira tveganja, ki so mu ali pa bi mu lahko bili izpostavljeni delavci. Samo zagotavljanje osebne varovalne opreme pa ni dovolj, treba je zagotoviti, da jo delavci uporabljajo.

Zaščita glave

Na gradbišču je zaščita glave zelo pomembna, zato je uporaba zaščitne industrijske čelade obvezna. Čelada delavca ščiti pred padajočimi ali letečimi predmeti, pred udarci z glavo ob drug trd predmet ali površino. Take nevarnosti so na gradbiščih skoraj vedno prisotne.

Padec majhnega orodja ali vijak, ki pade z višine 10 ali 20 metrov iz tovora na žerjavu na nezaščiteno glavo, lahko povzroči hude poškodbe ali celo smrt.

Do poškodb glave pogosto pride pri delu v skrčenem položaju oziroma pri vstajanju iz tega položaja.

Čelada se mora uporabniku dobro prilegati in ga med delom ne

sme ovirati. Pomembno je tudi, da je primerno vzdrževana in ne poškodovana.

Čelada je lahko tudi kombinirana z zaščito oči in zaščito sluha, kar poveča uporabnost zaščite in varnost delavca.

Vrsto čelade in dodatkov (zaščita za oči in zaščita za sluh) je treba določiti na podlagi prisotnih virov tveganja na delovnem mestu oziroma na gradbišču.

Čelado morajo nositi vsi ljudje na gradbišču, delavci, obiskovalci, nadzorniki in direktorji.

Slika 2: Primer industrijske zaščitne čelade (Vir: www.zavas.si)

Zaščita oči in obraza

Zaščita oči je potrebna, kadar je delovno okolje tako, da predstavlja potencialno nevarnost za poškodbe oči ali obraza zaradi fizičnih udarcev, kemičnih reakcij ali pa sevanja.

Zaščita oči je ena od bolj enostav-

nih in poceni oblik zaščite, kljub temu pa zaradi neuporabe zaščite za oči vsako leto na tisoče delavcev utrpí poškodbe oči zaradi tujkov v očesu, brizga kemikalije ali premočnega sevanja. Do poškodb navadno ne pride zaradi uporabe napačne osebne varovalne opreme, ampak zaradi neuporabe. 90 odstotkov poškodb oči se lahko prepreči z uporabo najbolj osnovne zaščite za oči.

Zaščita oči in obraza v obliki očal ali obraznega ščita je lahko prozorna ali obarvana. Delavca zaščití pred letečimi delci v zraku, na primer prahom, opilki in podobno. Ščiti lahko pred sevanjem, vročino, svetlobo, še posebej pri varjenju, rezanju s plazmo, vrtaanju in brušenju.

Slika 3: Primer zaščite za oči in obraz (vir: www.zavas.si)

Zaščita sluha

Hrup, ki je glasnejši od 85 dB do 90 dB, lahko povzroči poškodbe sluha, zato je treba uporabiti zaščito sluha. Najbolj primerna in običajna je uporaba čepkov za

Slika 4 in slika 5: Primer zaščite za sluh
(vir: www.zavas.si)

ušesa in slušalk. Nositi jih je treba ves čas, ko je delavec v območju povečanega hrupa.

Z uporabo dušilcev hrupa je komuniciranje še vedno mogoče, prav tako delavec lahko bolje sliši opozorilne sirene, saj zaščita za sluh zaduši neželen hrup.

Preprosto pravilo je, da če moraš vpiti, da se pogovarjaš z nekom, ki stoji meter stran, potem je obvezna uporaba zaščite za sluh.

Zaščita nog

Težki delovni čevlji so pogosta osebna varovalna oprema za zaščito nog na gradbiščih. Učinkovito zaščitijo delavčeve prste na nogah, gležnje in stopala. Prsti so zaščiteni s trdo kapico, ki prepreči stisnjenje

Slika 6: Primer delovne obutve za delo na gradbiščih
(vir: www.zavas.si)

prstov, podplati so narejeni iz materiala, ki ga ostri predmeti ne morejo prebosti. Delavca lahko ščitijo tudi pred zdrsom na spolzkih tekočinah in pred električnim udarom.

Zaščita rok

Rokavice so najbolj pogosta oblika uporabljene osebne varovalne opreme za zaščito rok. Zagotavljajo zaščito za prste, dlani, zapestje in včasih tudi nadlahti. Rokavic je ogromno različnih vrst in ponujajo različne zaščite, zato je treba za vsako dejavnost izbrati najbolj primerne, da ščitijo pred nevarnostjo, ki se tam pojavlja. Najbolj

Slika 7: Primer varovalnih rokavic za zaščito pred mehanskimi nevarnostmi (vir: www.zavas.si)

pomembno je, da rokavica delavca optimalno ščiti, obenem pa mu dovoljuje nemoteno gibanje in možnost upravljanja. Rokavice tako lahko ščitijo roke pred urezninami, žulji, praskami in vbodi kot tudi pred kemikalijami, električnim udarom, vročino, mrazom in drugimi nevarnostmi.

Delovna obleka z visoko vidljivimi vstavki – odbojnik

Delo na gradbišču je lahko zelo stresno in napeto zaradi prisotnosti veliko delavcev, ki neodvisno eden od drugega opravljajo svoje delo. Ker je vsaka skupina delavcev osredinjena na svoje delo, je zelo pomembno, da so delavci dobro vidni. Upravljavci delovnih strojev slabo vidne delavce spregledajo, saj ne morejo vedno vedeti, kje je kdo.

Eden najbolj učinkovitih načinov zagotavljanja dobre vidnosti zaposlenih na gradbišču je, da ima

Slika 8: Primer visoko odsevnega oblačila (vir: www.zavas.si)

jo delavci oblečene visoko vidne jopiče oziroma obleke. Oblečila so lahko različnih barv, navadno pa so fluorescenčne oranžne, rdeče, rumene ali zelene.

Zaščita dihal

Dihalne maske so naprave, ki preprečijo vnos nevarnih delcev in substanc v pljuča. Obstajata dva osnovna tipa dihalnih mask:

1. za čiščenje zraka (te maske odstranijo nevarne snovi iz zraka, ki ga delavec vdihuje) in
2. maske, ki zrak zagotavljajo iz zunanjega vira oziroma jeklenke.

Izbira dihalne maske je odvisna od tveganja, treba pa je upoštevati vrsto dela in vpliv na učinkovitost dela.

Slika 9: Primer zaščitne maske za zaščito dihal (vir: www.zavas.si)

Zaščita pri delu na višini

Zaščita za delo na višini je najbolj kompleksna, žal pa se ravno pri delu na višini zgodi največ nesreč s smrtnim izidom.

Kjer se dela ne more opraviti na odru ali na lestvi ali iz mobilne košare, je treba uporabiti opremo za varno delo na višini.

Slika 10: Primer zaščite pri delu na višini (vir: www.zavas.si)

Varovalna oprema za delo na višini mora omejiti padec na največ 2 metra. Biti mora dovolj močna, da vzdrži težo delavca. Pritrjena mora biti na zanesljivo sidrišče, ki mora biti nad delavcem.

Slika 11: Primer table, ki opozarja na uporabo osebne varovalne opreme (vir: <http://www.oitcinterfor.org>)

Uporaba osebne varovalne opreme

Osebna varovalna oprema je lahko učinkovita in ščiti delavca le, če jo delavec pravilno uporablja. Neuporabljena osebna varovalna oprema ne ščiti nikogar.

Na obvezno uporabo osebne varovalne opreme morajo opozarjati tudi opozorilne table, ki morajo biti na vidnih mestih na gradbiščih. Vzpostavljen mora biti nadzor nad uporabo osebne varovalne opreme, delavci pa morajo biti za uporabo osebne varovalne opreme ustrezno usposobljeni.

